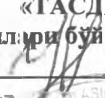

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ
ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ПЕДИАТРИЯ ТИББИЁТ ИНСТИТУТИ
ЖАМОАТ САЛОМАТЛИГИ ВА СОҒЛИҚНИ САҚЛАШНИ
БОШҚАРИШ КАФЕДРАСИ**

«ТАСДИҚЛАЙМАН»
уқув ишлари бўйича проректор

Хайтов К.Н.
«19» май 2019 й.

510 000 — «Соғлиқни сақлаш» таълим соҳаси

5510200 — «Педиатрия иши»

5111000 — «Касбий таълим»

5510100 — «Даволаш иши»

таълим йўналишлари учун

ТИББИЁТ ТАРИХИ ФАНИ БЎЙИЧА

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАЖМУА

II курс

Умумий ўқув соат ҳажми — 51

Жумладан:

Маъруза — 8

Амалий машғулот — 28

Мустақил иш - 15

ТОШКЕНТ – 2019

Тиббиёт тарихи фани Ўқув услубий мажмуаси 5510200 Педиатрия иши (5510100 Даволаш иши; 5111000 Касб таълими (5510100 Даволаш иши) таълим йўналишининг ДТС-2018 нинг тасдиқланган (ЎзР ССВ 2018. 30. 08 № 544) Ўқув режаси ва Ўқув дастури бўйича тузилган

Тузувчилар:

Ш.Т.Искандарова - Жамоат саломатлиги ва соғлиқни сақлашни бошқариш кафедраси мудири, т.ф.н., профессор,

Н.Ф.Расулова – т.ф.н., доцент

А.А.Садикова - ассистент

Тақризчилар:

Х.Е.Рустамова -Тошкент Тиббиёт Академияси, Жамоат саломатлиги ва соғлиқни сақлашни ташкил қилиш ва бошқариш кафедраси мудири, т.ф.н.профессор

М.И.Хасанова -ТошПТИ, Жамоат саломатлиги ва соғлиқни сақлашни бошқариш, т.ф.н., доцент

Фаннинг Ўқув услубий мажмуаси Тошкент педиатрия тиббиёт институти Марказий услубий кенгашининг 2019 йил “__19__” 06 даги “__10__”- сон қарори билан тасдиқланди.

Кафедра мудири

Ш.Т.Искандарова.

I-Педиатрия факультет декани

Т.С.Агзамходжаев

Ўқув услубий бўлим бошлиғи

Н.В.Агзамова

КИРИШ

Тиббиёт тарихи фани бўлажак умумий амалиёт шифокори учун муҳим аҳамият касб этади.

Тиббиёт тарихи фанини ўқитишдан мақсад - талабани тиббий тарихий жиҳатдан ўрганиш методларига, унинг ривожланиши хусусиятларини ёритиб беришга, шунингдек, талаба уз касбига кизиқишни шакллантириш, ҳар томонлама ривожлантириш шарт-шароитларини ҳамда тарихий манбалар асосида дарсни ўрганишдан иборатдир.

Тиббиёт тарихи фанининг вазифаси - бўлажак шифокорларга тиббиёт тарихи фанининг моҳиятини, ибтидоий жамоа тузумидаги тиббиётга оид археологик топилмаларни, илк тиббиёт асбобларини яратилиш тарихи ва амалиётда қўлланилиши билан таништириш, таълим-тарбия беришда тиббиёт тарихи қонуниятларини ўрганиш, касалликни пайдо булиш тарихини билиш, ўз тараққиётини , ҳар қандай даврда тиббиётнинг ривожланиш босқичлари, мустақилликдан кейинги эришилган муваффақиятларни ҳолисона ёритишдан ва уни таҳлил қилишда, қулдорлик давридаги Қадимги Европа мамлакатларида Юнонистон, Рим тиббиётни ривожланиш тарихи ва мазкур даврда буюк ихтироларни кашф этилиши ҳамда уларни амалиётда қўлланилиш тарихи билан таништириш ва уларнинг ютуқларини ўзлаштириб олишда кўмаклашишдир.

Фан бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига қуйидаги талаблар қўйилади:

Талаба тиббиёт ривожланишига таъсир этувчи табиат ва жамиятда рўй берган ҳамда рўй бераётган жараёнлар, ходисалар, қадимги даврлардан ҳозирги давргача Ўзбекистон ва бошқа мамлакатларда шифокорлик ва тиббиётни вужудга келиши ҳамда ривожланишининг асосий босқичлари ва умумий қонуниятлари, шифокорлик ва тиббиётни ривожланиш соҳасида йирик цивилизациялар ва алоҳида шахсларнинг ютуқлари тўғрисида ***тасаввурга эга бўлиши***;

- тиббиёт ва соғлиқни сақлашни қадимги даврлардан ҳозирги давргача ривожланишини аниқлаш учун тарихий материални таҳлил этишни, тиббий-тарихий билимларни амалиётда тадбиқ этиш соҳалари ва йўналишларини билишни ва тиббий-тарихий адабиётлар билан самарали ишлашни ***билиши ва улардан фойдалана олиши***;

- тарихий тадқиқотлар натижаларини талабларга мос равишда хулосалар ва тавсиялар кўринишида ифодалай олиш, ўқиш мотивациясини ривожлантириш бўйича ***амалий кўникмаларига эга бўлиши керак***.

Тиббиёт тарихи фани бўйича маъруза машғулоти

№	Маъруза мавзулари	соат
1.	Тиббиёт тарихи фани, унинг шаклланиши ва бошқа тиббий билимлар қаторида тутган ўрни.	2
2.	Ўрта асрларда Ўзбекистон ҳудудида тиббиётнинг ривожланиши.	2
3	Буюк темурийлар даврида тиббиётнинг ривожланиши.	2
4	Ўзбекистонда тиббиёт соҳасини ривожланишдаги ислохотлар	2
	ЖАМИ	8

№	Семинар машғулоти мавзуси	соат
1	Тиббиёт тарихи фанига кириш. Инсоният жамиятида тиббиётнинг келиб чиқиши. Фаннинг предмети ва услублари.	2
2	Қадимги Шарқ мамлакатлари тиббиёти, буюк намоёндаларининг ҳаёти ва ижоди. Қадимги Миср тиббиёти.	2
3	Қадимги Хитой ва Қадимги Ҳиндистон тиббиёти, буюк намоёндаларининг ҳаёти ва ижоди.	2
4	Қадимги Ғарб мамлакатлари тиббиёти, буюк намоёндаларининг ҳаёти ва ижоди.	2
5	Ўзбекистон ҳудудида ўрта асрларда тиббиётнинг ривожланиши. Хоразмшоҳлар давридаги тиббиёт.	2
6	Бухоро давлатидаги тиббиёт. Абу Али Ибн Сино, ҳаёти ва ижоди.	2
7	Абу Али ибн Сино унинг тиббий фикрлари «Тиб конунлари» асари унинг жаҳон миқёсида тутган ўрни.	2
8	Амир Темур ва темурийлар даври тиббиёти, буюк намоёндаларининг ҳаёти ва ижоди.	2
9	Ўзбек хонликлари даври тиббиёти, буюк намоёндаларининг ҳаёти ва ижоди.	2
10	Сўнгги ўзбек хонликлари даври тиббиёти, буюк намоёндаларининг ҳаёти ва ижоди.	2
11	19-20 асрларда Ўзбекистон ҳудудида тиббиётнинг ривожланиши. Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш давлат тизимининг барпо этилиши. Ўзбекистонда тиббиёт илми ва фани асосларининг вужудга келиши.	2
12	Ўзбекистонда оналик ва болаликни муҳофаза қилиш тизимининг ривожланиши. Тиббиёт намоёндаларининг ҳаёти ва ижоди.	2
13	Ўзбекистонда мустақиллик йилларида тиббиётнинг ривожланиши. Соғлиқни сақлаш тизимини ислох қилиш, унинг асосий тамойиллари.	2
14	Ўзбекистонда тиббиётнинг ривожланишига улкан ҳисса қўшган олимлар, уларнинг ҳаёти ва ижоди.	2
	Жами	28

Рейтинг тизимида назорат қилиш ва баҳолаш (51 соат)
Семестр учун аудитор соати - 28

№	Баҳо турлари	Максимал балл	Саралаш бали
1.	Жорий баҳолаш (ЖБ + ТМИ)	5	3
2.	Якуний баҳолаш (ЯБ)	5	3
	ЖАМИ	5	3

ЖБ (5 баллик тизимда ҳар машғулотда баҳоланади)	ЖБ балларини йиғиндиси 3 бал + 4 бал + 3 бал + 5 бал + 4 бал + = $\sum/n = 4$ бал 1. Фаол сўров 2. Вазиятли масала ечиш 3. Тиббий ҳужжат тўлдириш
ТМИ Семестр ёки цикл давомида топширилади	• ТМИ учун ажратилган мавзуларни биттасидан Рефератив доклад тайёрлаш (қўлланилган адабиёт муаллифи, номи, нашр этилган жойи ва вақти, бетлари келтирилади), компьютерда терилган тексти (Times New Roman, шрифт 14, интервал 1) • Презентация ёки проект • Институтдаги ТИЖ га доклад ёки тезис тайёрлаш
ЯБ – 5 б	Якуний баҳолашда йиғилган максимал балл - 5 б Тест назорати асосида олиб борилади

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ №1

ТИББИЁТ ТАРИХИ ФАНИГА КИРИШ. ИНСОНИЯТ ЖАМИЯТИДА ТИББИЁТНИНГ КЕЛИБ ЧИҚИШИ. ФАНИНГ ВАЗИФА ВА УСЛУБЛАРИ.

Машғулотнинг мақсади ва вазифалари:

Талабаларни тиббиёт тарихини мақсад ва вазифалари, келиб чиқиши ва бошқа тиббий фанлар қаторида тутган ўрни билан таништириш. Инсоният жамиятида тиббиётни келиб чиқиши. Илк даволаш усуллариининг келиб чиқиши, тиббий асбоб ускуналарининг яратилиши ва амалиётда қўлланилганлиги билан таништириш.

Машғулот якунида ҳар бир талаба билиши лозим:

- тиббиёт тарихини фан сифатида шаклланиши ва мазкур соҳага ҳисса қўшган олимлар билан таништириш,
- тиббиёт тарихини икки қисмга бўлиб ўрганиши ва уларга таъриф бериш,
- тиббиёт тарихини ўрганишдаги манбалар ва уларни аҳамиятини ўрганиш
- фетишизм, анимизм, тетемизм тушунчаларига таъриф бериш.
- илк тиббий муолажаларининг ишлаб чиқилиши ва тиббиётни касб сифатида шаклланиши

Ҳар бир талаба бажара олиши лозим:

- Тиббиёт тарихи фанининг аҳамиятини ўрганиб чиқиш.
- Тиббиёт тарихи предмети, объекти ва вазифаларини ўрганиб, таҳлил қилиш
- Тиббий-тарихий билимларни амалиётда тадбиқ этиш соҳалари ва йўналишларини билиш;

Вақти	Ўқув машғулотнинг шакли	Мазмуни	Материаллар
8.30- 8.50	Давоматни текшириш Ўтилган машғулотни такрорлаш	«Аквариум» усули	Файл «Нима? Қасрда? Қачон?»
8.50- 9.15	Презентация Талабаларни тиббиёт тарихини мақсад ва вазифалари, келиб чиқиши ва бошқа тиббий фанлар қаторида тутган ўрни билан	Талабаларни тиббиёт тарихини мақсад ва вазифалари, келиб чиқиши ва бошқа тиббий фанлар қаторида тутган ўрни билан таништириш. Инсоният жамиятида тиббиётни келиб чиқиши. Илк даволаш усулларининг келиб	РР презентация (Мавзу: Талабаларни тиббиёт тарихини мақсад ва вазифалари, келиб чиқиши ва бошқа тиббий фанлар қаторида тутган ўрни билан таништириш) Манбалар; А.А.Қодиров Ўзбекистон тиббиёти

	таништириш	чиқиши	тарихи дарслиги «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» нашриёти, Тошкент, 2005, 175 б. Ф.Р.Бородулин История медицины сборник лекции Москва «Медицина» 1991г
9.20- 9.40	Гурух асосида ёки индивидуал тартибда вазиятли масала ечиш	Берилган кўрсаткичларга асосланиб Умумий тиббиёт тарихи тиббиётнинг пайдо бўлишидан ҳозирги кунгача ривожланишини умумий ўрганади, унинг таракқиёт қонуниятларини кашф этади, тиббиётнинг кишилик жамияти ривожланишининг ҳар бир давридаги ўзига хос хусусиятларини аниқлайди. Хусусий тиббиёт тарихи тиббиётнинг айрим соҳаларининг келиб чиқиши ва ривожланишини ўрганади, айрим йирик тиббиёт олимларининг хаёти ва фаолияти билан танишади. Масалан: терапия, хирургия, педиатрия, эндокринология ва бошқа клиник фанларни тарихини чуқур ўрганиб ва таҳлил қилиб, таҳлил қилиш	Файл «Вазиятли масалалар»
9.40 - 9.55	Амалий кўникма	Педагог талабаларга амалий кўникмаларини шакллантиришга вақт ажратади. Ҳар бир талаба мустақил равишда	

		вазиятли кластер ечими тахлил қилиши ва натижаларни ҳаққонийлигини баҳолашига ишонч ҳосил қилинг	
9.55-10.05	Машғулотни яқунлаш	Ўтилган мавзунини ўзлаштириш ва мустаҳкамлаш. Хар бир талаба тиббиёт тарихи фани бўлимлари, вазифалари ва ривожланиш босқичлари, уларнинг даврларини «Венна диаграммаси» график органайзери шаклида тасвирлайди	

Амалий машғулотни баҳолаш мезонлари

Балл	Баҳо	Талабалар билим даражаси
5	Аъло	Талаба ижодий ёндоша олади. Талаба ибтидоий жамоа тузуми давридаги тиббиётга оид саволларга тўлиқ жавоб ёзса, унинг моҳияти, ўзига хос хусусияти, манбалари, тиббий назариялар, онтологик тушунчалар, археологик топилмаларни тахлил қила билиш ва хулосани тўғри талқин қилиш. Мустақил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни, онтологик тушунчаларни, назарияларни кластерини туза олади
4	Яхши	Тиббий тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши масалаларини яхши билади , Тиббий тарихи ва унинг қисмларини мисоллар тарикасида тушунтира олади. Онтологик тушунчасини ва унинг турларини тулик тушунтириб беради. Тиббиётни касб сифатида шаклланишида мисоллар тарикасида тушунтиришда баъзи камчиликларга йўл қўяди . Мустақил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни, онтологик тушунчаларни, назарияларни кластерини тузишда хатоликлар қилади
3	Кониқарли	Юзаки билим даражасига эга. Тиббиёт тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши масалаларини ўрта даражада билади , ўзига хос хусусияти, манбалари, тиббий назариялар, онтологик тушунчалар, археологик

		топилмаларни <i>чалкаштиради</i> . Диний мистик назария бу тиббиётни дин билан боғлаб ўрганган мисоллар тарикасида <i>тушунтира олмайди</i> . тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни, онтологик тушунчаларни, назарияларни кластерини <i>туза олмайди</i>
2	Кониқарсиз	Мавзуга юзаки ёндошади. Дарсни билмайди ёки тайёр эмас.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ №2

ҚАДИМГИ ШАРҚ МАМЛАКАТЛАРИДА ТИББИЁТИ, БУЮК НАМОЁНДАЛАРИНИНГ ҲАЁТИ ВА ИЖОДИ. ҚАДИМГИ МИСР ТИББИЁТИ.

Машғулотнинг мақсади ва вазифалари:

Қулдорлик даврида Қадимги Шарқ мамлакатларида тиббиётни ривожланиш тарихи, машҳур олимларни буюк ихтироларни кашф этилиши ва уларни амалий тиббиётда қўлланилиш тарихи билан таништириш ва уларни ютуқлари белгилаш

Машғулот якунида ҳар бир талаба билиши лозим:

Машғулотни ўтиб бўлгач талабалар қуйидагиларни билишлари шарт:

- Имхотеп ибодатхонаси ва беморларга тиббий ёрдам бериш учун хоналарни ажратилиши,
- Шарқ мамлакатларида касаллик сабаби масалалари
- Ўрта Осиёда «Авесто» асарида тиббиёт масалалари ва уни туб моҳияти.

Ҳар бир талаба бажара олиши лозим:

- Тиббий-тарихий адабиётлар билан самарали ишлаш;
- Тиббиётга хизмат қўшган олимлар кашфиётларини амалиётда қўллаш олиш;
- Тиббий тадқиқот текширувларида тарих усулларида фойдалана олиш ва улар асосида таҳлил қила билиш;

Вақти	Ўқув машғулотнинг шакли	Мазмуни	Материаллар
8.30- 8.50	Давоматни текшириш Ўтилган машғулотни такрорлаш	«Зинама-зина» усули	Файл «Асалари галаси»
8.50- 9.15	Презентация Талабаларни	Талабаларни тиббиёт тарихини Қулдорлик	РР презентация (Мавзу: Талабаларни

	тиббиёт тарихини даврида Қадимги Шарқ мамлакатларида тиббиётни ривожланиш тарихи, машҳур олимларни буюк ихтироларни кашф этилиши ва уларни амалий тиббиётда қўлланилиши билан таништириш	даврида Қадимги Шарқ мамлакатларида тиббиётни ривожланиш тарихи, машҳур олимларни буюк ихтироларни кашф этилиши ва уларни амалий тиббиётда қўлланилиш тарихи билан таништириш ва уларни ютуқлари белгилашдан иборат	тиббиёт тарихини мақсад ва вазифалари, келиб чиқиши ва бошқа тиббий фанлар қаторида тутган ўрни билан таништириш) Манбалар; А.А.Қодиров Ўзбекистон тиббиёти тарихи дарслиги «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» нашриёти, Тошкент, 2005, 175 б. П.Е.Забулдский, Кузьмин/ История медицины Москва, издательство «Медицина» 1988г 245
9.20-9.40	Гуруҳ асосида ёки индивидуал тартибда вазиятли масала ечиш	Берилган кўрсаткичларга асосланиб Имхотёб ибодатхонаси ва беморларга тиббий ёрдам бериш учун хоналарни ажратилиши, Шарқ мамлакатларида касаллик сабаби масалалари Ўрта Осиёда «Авесто» асарида тиббиёт масалалари ва уни туб моҳияти таҳлил қилиш	Файл «Вазиятли масалалар»
9.40 - 9.55	Амалий кўникма	Педагог талабаларга амалий кўникмаларини шакллантиришга вақт ажратади. Хар бир талаба мустақил равишда вазиятли кластер ечими таҳлил қилиши ва натижаларни ҳаққонийлигини баҳолашига ишонч ҳосил қилинг	
9.55-	Машғулоти	Ўтилган мавзуни	

10.05	яқунлаш	ўзлаштириш ва мустаҳкамлаш. Хар бир талаба тиббиёт тарихи фани бўлимлари, вазибалари ва ривожланиш босқичлари, уларнинг даврларини «Айланма стол» график органайзери шаклида тасвирлайди	
-------	---------	---	--

Амалий машғулотни баҳолаш мезонлари

Балл	Баҳо	Талабалар билим даражаси
5	Аъло	Талаба ижодий ёндоша олади. Талаба Қадимги шарқ инсоният тараққиётининг бешиги ҳисобланади. Илм-фаннинг ҳамма соҳалари, шу жумладан тиббиёт илми ҳам дастлаб Шарқ мамлакатларида пайдо бўлган. Буни археологик қазилмалар вақтида топилган ашёвий далиллар ва тарихий маълумотлар исботлайди. Африка ва Осиё қитъаларида олиб борилган археологик қазилмалар чоғида қадимги аجدодларимиз қандай касалликлар билан оғриганлар ва қандай усулда даволанганликларини кўрсатувчи далиллар топилган.. Мустакил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни, онтологик тушунчаларни, назарияларни кластерини туза олади
4	Яхши	Тиббий тарихи ва унинг ушбу даврида ривожланиши масалаларини яхши билади , Тиббий тарихи ва унинг ёзма манбаъларда баён этилган. Тарихчи олимлар тиббиётга оид бир неча папирус ёзув манбаълари мавжудлигини аниқлаганларни мисоллар тарикасида тушунтиришда баъзи камчиликларга йўл қўяди . Мустакил равишда жароҳатланиш касалликлари уч гуруҳга бўлинган: даволаб бўладиган касалликлар; даволаниши қийин бўлган жароҳатлар; даволаб бўлмайдиган жароҳатлар тушунчаларни кластерини тузушда хатоликлар қилади
3	Кониқарли	Юзаки билим даражасига эга. Тиббиёт тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши масалаларини ўрта даражада билади , ўзига хос хусусияти, манбалари, касалликлари уч гуруҳга бўлинган: даволаб бўладиган касалликлар; даволаниши қийин бўлган жароҳатлар; даволаб бўлмайдиган жароҳатлар тушунчаларни чалкаштиради . археологик қазилмалар вақтида топилган ашёвий далиллар ва тарихий маълумотларни мисоллар

		тарикасида тушунтира олмайди . тиббиёт ривожланишидаги даврларни археологик қазилмалар вақтида топилган ашёвий далиллар ва тарихий маълумотлар кластерини туза олмайди
2	Коникарсиз	Мавзуга юзаки ёндошади. Дарсни билмайди ёки тайёр эмас.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ №3

КАДИМГИ ХИТОЙ ВА ҚАДИМГИ ҲИНДИСТОН ТИББИЁТИ, БҮЮК НАМОЁНДАЛАРИНИНГ ҲАЁТИ ВА ИЖОДИ

Машғулотнинг мақсади ва вазифалари:

Қулдорлик даврида Қадимги Шарқ мамлакатларида тиббиётни ривожланиш тарихи, машҳур олимларни буюк ихтироларни кашф этилиши ва уларни амалий тиббиётда қўлланилиш тарихи билан таништириш ва уларни ютуқлари белгилаш

Машғулот якунида ҳар бир талаба билиши лозим:

- Шарқ мамлакатларида касаллик сабаби масалаларини тушунтириб бериш
- Қадимги Хитой тиббиётидан кириб келган муолажа усуллари ва унинг ҳозирги тиббиётда қўлланилишини тушунтириш
- Қадимги Ҳиндистон тиббиёти ва унинг асосчиси Сушрутани оламшумул ихтироларини таништириш
- Ўрта Осиёда «Авесто» асарида тиббиёт масалалари ва уни туб моҳияти ўргатиш

Ҳар бир талаба бажара олиши лозим:

- Тиббиётга хизмат қўшган олимлар кашфиётларини амалиётда қўллай олиш;
- Тиббий тадқиқот текширувларида тарих усулларида фойдалана олиш ва улар асосида таҳлил қила билиш;
- Илмий тиббиётга асос солган олимлар мактабларини аҳамиятини соғлиқни сақлаш тизимига тадбиқ эта билиш
- Тиббий-тарихий адабиётлар билан самарали ишлаш

Вақти	Ўқув машғулотнинг шакли	Мазмуни	Материаллар
8.30- 8.50	Давоматни текшириш Ўтилган машғулотни такрорлаш	«Нилуфар гули» усули	Файл «Қор бўрон»
8.50-	Презентация	Талабаларни тиббиёт	РР презентация

9.15	Талабаларни Қулдорлик даврида Қадимги Шарқ мамлакатларида тиббиётни ривожланиш тарихи, машхур олимларни буюк ихтироларни кашф этилиши ва уларни амалий тиббиётда қўлланилиш тарихи билан таништириш	тарихини Қулдорлик даврида Қадимги Шарқ мамлакатларида тиббиётни ривожланиш тарихи, машхур олимларни буюк ихтироларни кашф этилиши ва уларни амалий тиббиётда қўлланилиш тарихи билан таништириш ва уларни ютуқлари белгилаш	(Мавзу: Қадимги Хитой ва Қадимги Ҳиндистон тиббиёти, буюк намоёндаларининг ҳаёти ва ижоди билан таништириш) Манбалар; А.А.Қодиров Ўзбекистон тиббиёти тарихи дарслиги «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» нашриёти, Тошкент, 2005, 175 б. Ф.Р.Бородулин История медицины сборник лекции Москва «Медицина» 1991г
9.20-9.40	Гурух асосида ёки индивидуал тартибда вазиятли масала ечиш	Берилган кўрсаткичларга асосланиб Шарқ мамлакатларида касаллик сабаби масалаларини тушунтириб бериш қадимги Хитой тиббиётидан кириб келган муолажа усуллари ва унинг ҳозирги тиббиётда қўлланилишини тушунтириш қадимги Ҳиндистон тиббиёти ва унинг асосчиси Сушрутани оламшумул ихтироларини таништириш Ўрта Осиёда «Авесто» асарида тиббиёт масалалари ва уни туб моҳияти таҳлил қилиш	Файл «Вазиятли масалалар»
9.40 - 9.55	Амалий кўникма	Педагог талабаларга амалий кўникмаларини шакллантиришга вақт ажратади. Хар бир талаба мустақил равишда вазиятли кластер ечими таҳлил қилиши ва натижаларни ҳаққонийлигини баҳолашига ишонч ҳосил қилинг	

9.55-10.05	Машғулоти яқунлаш	Ўтилган мавзунини ўзлаштириш ва мустаҳкамлаш. Хар бир талаба тиббиёт тарихи фани бўлимлари, вазифалари ва ривожланиш босқичлари, уларнинг даврларини «Каскад» график организери шаклида тасвирлайди	
------------	-------------------	--	--

Амалий машғулоти баҳолаш мезонлари

Балл	Баҳо	Талабалар билим даражаси
5	Аъло	Талаба ижодий ёндоша олади. Талаба Шарқ мамлакатларида касаллик сабаби масалаларини тушунтириб бериш Қадимги Хитой тиббиётидан кириб келган муолажа усуллари ва унинг ҳозирги тиббиётда қўлланилишини тушунтириш Қадимги Ҳиндистон тиббиёти ва унинг асосчиси Сушрутани оламшумул ихтироларини таништириш, Ўрта Осиёда «Авесто» асарида тиббиёт масалалари ва уни туб моҳияти ўргатишни фикрини жамлаб гапириб бера олади
4	Яхши	Тиббий тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши масалаларини яхши билади , Тиббий тарихи ва унинг қисмларини мисоллар тариқасида тушунтира олади. қадимги Хитой тиббиётидан кириб келган муолажа усуллари ва унинг ҳозирги тиббиётда қўлланилишини тушунтириш қадимги Ҳиндистон тиббиёти ва унинг асосчиси Сушрутани оламшумул ихтироларини таништириш тулик тушунтириб беради. Тиббиётни касб сифатида шаклланишида мисоллар тариқасида тушунтиришда баъзи камчиликларга йўл қўяди . Мустақил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни, анъанавий муолажа усуллари тушунчаларни кластерини тузишда хатоликлар килади
3	Кониқарли	Юзаки билим даражасига эга. Тиббиёт тарихи ва унинг ўша даврга хос ривожланиши масалаларини ўрта даражада билади , ўзига хос хусусияти, манбалари, тиббий назариялар, муолажалар тушунчалар, археологик топилмаларни чалкаштиради . Илмий материалистик бу тиббиётни дин билан боғлаб ўрганган мисоллар тариқасида тушунтира олмайди . тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни, анъанавий муолажа усуллари тушунчаларни кластерини туза

		<i>олмайди</i>
2	Коникар сиз	Мавзуга юзаки ёндошади. Дарсни билмайди ёки тайёр эмас.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ №4

ҚАДИМГИ ҒАРБ МАМЛАКАТЛАРИДА ТИББИЁТИ. БУЮК НАМОЁНДАЛАРИНИНГ ҲАЁТИ ВА ИЖОДИ.

Машғулотнинг мақсади ва вазифалари:

Қулдорлик даврида Қадимги Ғарб мамлакатларида Юнонистон, Римда тиббиётни шаклланиши ва ривожланиши ва буюк ихтироларни кашф этилиши ва уларни амалиётда қўлланилиш тарихи билан таништириш

Машғулот якунида ҳар бир талаба билиши лозим:

- Юнонистонда илк бор илмий тиббиётга асос солиниши ва тиббиётни юксалишини кўрсатиб бериш,
- Гигия ва Панакеяни тиббиётда тутган ўрнини ҳикоя қилиб бериш
- Кротон, Книдос, Кос мактабларини аҳамиятини кўрсатиш

Ҳар бир талаба бажара олиши лозим:

- Тиббий-тарихий адабиётлар билан самарали ишлаш;
- Тиббиётга хизмат қўшган олимлар кашфиётларини амалиётда қўллай олиш;
- Тиббий тадқиқот текширувларида тарих усулларида фойдалана олиш ва улар асосида таҳлил қила билиш;

Вақти	Ўқув машғулотнинг шакли	Мазмуни	Материаллар
8.30- 8.50	Давоматни текшириш Ўтилган машғулотни такрорлаш	«Оннга хужуми» усули	Файл «Вазиятга доир топширик»
8.50- 9.15	Презентация Талабаларни тиббиёт тарихини қулдорлик даврида Қадимги Ғарб мамлакатларида Юнонистон, Римда тиббиётни шаклланиши ва	Талабаларни тиббиёт тарихини Юнонистонда илк бор илмий тиббиётга асос солиниши ва тиббиётни юксалишини кўрсатиб бериш, Гигия ва Панакеяни тиббиётда тутган ўрнини ҳикоя қилиб бериш, Кротон, Книдос, Кос	РР презентация (Мавзу: Қадимги Ғарб мамлакатларида тиббиёти. Буюк намоёндаларининг ҳаёти ва ижоди билан таништириш) Манбалар;

	ривожланиши ва буюк ихтироларни кашф этилиши ва уларни амалиётда қўлланилиш тарихи билан таништириш	мактабларини аҳамиятини кўрсатиш	А.А.Қодиров Ўзбекистон тиббиёти тарихи дарслиги «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» нашриёти, Тошкент, 2005, 175 б. Ф.Р.Бородулин П.Е.Забулдский, История медицины Москва, издательство «Медицина» 1988г 245 с.
9.20-9.40	Гурух асосида ёки индивидуал тартибда вазиятли масала ечиш	Умумий тиббиёт тарихи тиббиётнинг пайдо бўлишини маълумотлар асосида таҳлил қиладилар	Файл «Вазиятли масалалар»
9.40 - 9.55	Амалий кўникма	Педагог талабаларга амалий кўникмаларини шакллантиришга вақт ажратади. Хар бир талаба мустақил равишда вазиятли кластер ечими таҳлил қилиши ва натижаларни ҳаққонийлигини баҳолашига ишонч ҳосил қилинг	
9.55-10.05	Машғулотини якунлаш	Ўтилган мавзунини ўзлаштириш ва мустаҳкамлаш. Хар бир талаба тиббиёт тарихи фани бўлимлари, вазифалари ва ривожланиш босқичларини «Венна диаграммаси» график органайзерида тасвирлайди	

Амалий машғулотни баҳолаш мезонлари

Балл	Баҳо	Талабалар билим даражаси
5	Аъло	Талаба ижодий ёндоша олади. Талаба Қадимги Ғарб мамлакатларида тиббиётнинг ривожланиши давридаги тиббиётга оид саволларга тўлиқ жавоб ёзса, унинг моҳияти, ўзига хос хусусияти,

		Гиппократнинг фикрича ҳар хил темпераментли кишиларга бўлинган одамлар турли касалликларга нисбатан сезгир бўлиши, флегматиклар қуруқ ва иссиқ ҳарорат кунлари ўзларини яхши хис этиб қор ёмғирлик кунларда ўзларини ёмон хис этадилар. таҳлил қила билиш ва ҳулосани тўғри талқин қилиш. Мустақил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, Холерликларни иқлими қуруқ бўлгани учун улар ҳаво нам бўлганда, ўзларини яхши сезадилар. Қуруқ ва иссиқ ҳароратга бардоши кластери туза олади
4	Яхши	Тиббий тарихи ва унинг ўша даврда хос ривожланиши масалаларини яхши билади , Тиббий тарихи ва унинг қисмларини мисоллар тарикасида тушунтира олади. Илк мактаблар яратилиши ва унинг турларини тулик тушунтириб беради. Тиббиётни ўша даврга хос шаклланишида мисоллар тарикасида тушунтиришда баъзи камчиликларга йўл қўяди . Мустақил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни, темперамент тушунчаларни, яратилган мактабларни кластерини тузишда хатоликлар қилади
3	Кониқарли	Юзаки билим даражасига эга. Тиббиёт тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши масалаларини ўрта даражада билади , ўзига хос хусусияти, манбалари, яратилган мактабларни, темперамент тушунчалар, топилмаларни чалкаштиради . Ўша даврга хос тиббиётни дин билан боғлаб ўрганган мисоллар тарикасида тушунтира олмайди . тиббиёт ривожланишидаги даврларни, ўзига хос ўзгаришларни, темперамент тушунчаларни, унсурлар кластерини туза олмайди
2	Кониқарсиз	Мавзуга юзаки ёндошади. Дарсни билмайди ёки тайёр эмас.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ №5

МАВЗУ: ЎЗБЕКИСТОН ХУДУДИДА ЎРТА АСРЛАРДА ТИББИЁТНИНГ РИВОЖЛАНИШИ, ХОРАЗМШОҲЛАР ДАВРИДАГИ ТИББИЁТ

Машғулотнинг мақсади ва вазифалари:

Талабаларни Ўрта асрларда Ватанимиз худудида барпо этилган академия, фаолият кўрсатган тиббиёт алломалари уларни асарлари ва даволаш усуллари билан таништириш

Машғулот якунида ҳар бир талаба билиши лозим:

-Хоразмда ташкил этилган Маъмун академияси ва унда тиббиёт алломаларини тутган ўрнини ўрганиш

- Абу Сахл Масихий ва Абул Ҳайр Ҳамморни тиббиётда тутган ўрнини ўрганиш
- Абу Абдуллох Илокийни тиббиётдаги ташкилотчилик фаолиятини ўрганиш
- Хоразм тиббиётида (XII-XIII асрлар) ўз ўрнини эга бўлган Исмоил Журжоний ва Умар Чағминийни тиббиётда тутган ўрнини ўрганиш

Хар бир талаба бажара олиши лозим:

- Тиббиёт тарихидаги шу даврни ўзига хос аҳамиятини ўрганиб чиқиш.
- Тиббиёт тарихи предмети, объекти ва вазифаларини ўрганиб, таҳлил қилиш
- Тиббий-тарихий билимларни амалиётда тадбиқ этиш соҳалари ва йўналишларини билиш;

Вақти	Ўқув машғулотнинг шакли	Мазмуни	Материаллар
8.30- 8.50	Давоматни текшириш Ўтилган машғулотни такрорлаш	«Тест саволлари» усули	Файл «Такрорлаш»
8.50- 9.15	Презентация Талабаларни Талабаларни Ўрта асрларда Ватанимиз худудида барпо этилган академия, фаолият кўрсатган тиббиёт алломалари уларни асарлари ва даволаш усуллари билан таништириш	Талабаларни тиббиёт тарихида Хоразмда ташкил этилган Маъмун академияси ва унда тиббиёт алломаларини тутган ўрнини ўрганиш, Абу Сахл Масихий ва Абул Ҳайр Ҳамморни тиббиётда тутган ўрнини ўрганиш, Абу Абдуллох Илокийни тиббиётдаги ташкилотчилик фаолиятини ўрганиш	РР презентация (Мавзу: Талабаларни тиббиёт тарихини мақсад ва вазифалари, келиб чиқиши ва бошқа тиббий фанлар каторида тутган ўрни билан таништириш) Манбалар; А.А.Қодиров Ўзбекистон тиббиёти тарихи дарслиги «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» нашриёти, Тошкент, 2005, 175 б. Ф.Р.Бородулин П.Е.Забулдский, История медицины Москва, издательство «Медицина» 1988г 245 с.
9.20- 9.40	Гуруҳ асосида ёки индивидуал тартибда вазиятли	Берилган кўрсаткичларга асосланиб машҳур алломаларни тиббиётдаги	Файл «Вазиятли масалалар»

	масала ечиш	ташкilotчилик фаолиятини ўрганиш, Хоразм тиббиётида (XII- XIII асрлар) ўз ўрнини эга бўлган Исмоил Журжоний ва Умар Чағминийни тиббиётда тутган ўрнини ўрганиб таҳлил қилиш	
9.40 - 9.55	Амалий кўникма	Педагог талабаларга амалий кўникмаларини шакллантиришга вақт ажратади. Хар бир талаба мустақил равишда вазиятли кластер ечими таҳлил қилиши ва натижаларни хаққонийлигини баҳолашига ишонч ҳосил қилинг	
9.55- 10.05	Машғулони яқунлаш	Ўтилган мавзунини ўзлаштириш ва мустаҳкамлаш. Хар бир талаба тиббиёт тарихи фани бўлимлари, вазифалари ва ривожланиш босқичлари, уларнинг даврларини «Кластер» график органайзери шаклида тасвирлайди	

Амалий машғулотни баҳолаш мезонлари

Балл	Баҳо	Талабалар билим даражаси
5	Аъло	Талаба ижодий ёндоша олади. Талаба ўрта асрларда Ўрта Осиё давлатларида фан ва маданият юксак даражага кўтарилганлиги. йирик шаҳарларда илм-фан марказлари дорилфунунлар, мадрасалар ташкил этилди. Уларда унлаб машхур олимлар, фаннинг ўша даврда маълум бўлган ҳамма соҳалари устида ижод қилдилар, машхур асарлар яратдилар. Мадрасаларда кўплаб талабалар таълим олишини, уларга ўша замоннинг кўзга кўринган йирик олимларини кластерини туза олади
4	Яхши	Тиббий тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши

		масалаларини яхши билади , Тиббий тарихи ва унинг қисмларини мисоллар тарикасида тушунтира олади. Маъмун академияси тушунчасини ва унинг фаолиятини тулик тушунтириб беради. Тиббиётни маъмун академияси шаклланишида мисоллар тарикасида тушунтиришда баъзи камчиликларга йўл қўяди . Мустакил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни, мадраса тушунчаларни, дорилфунунларни кластерини тузишда хатоликлар килади
3	Коникарли	Юзаки билим даражасига эга. Тиббиёт тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши масалаларини ўрта даражада билади , ўзига хос хусусияти, манбалари, тиббий назариялар, мадраса, алломалар тушунчалар, ўша даврга хос археологик топилмаларни чалкаштиради . Ушбу давр тиббиётни билан боғлаб ўрганган мисоллар тарикасида тушунтира олмайди . тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни, акдемия, мадраса тушунчаларни, асарларни кластерини туза олмайди
2	Коникарсиз	Мавзуга юзаки ёндошади. Дарсни билмайди ёки тайёр эмас.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ № 6

БУХОРО ДАВЛАТИДАГИ ТИББИЁТ. АБУ АЛИ ИБН СИНО ҲАЁТИ ВА ИЖОДИ.

Машғулотнинг мақсади ва вазифалари:

Талабаларни буюк бобокалонимиз Абу Али ибн Синони меросини ва жаҳон тиббиётига қўшган ҳиссасини ўрганиш «Тиб қонунлари» асарини жаҳон тиббиётида тутган ўрни билан таништириш

Машғулот якунида ҳар бир талаба билиши лозим:

- Абу Али ибн Синони ҳаёти ва илмий фаолиятини ўрганиш
- Абу Али ибн Синони касалларга ташҳис қўйиш ва даволаш усулларини амалий аҳамиятини ўрганиш.
- Абу Али ибн Синони «Тиб қонунлари» асари ва унинг моҳиятини ўрганиш
- Абу Али ибн Синонинг Маъмун академиясидаги фаолиятини ўрганиш
- Ибн Синони болалар касалликларига оид фикрларини ўрганиш.

Ҳар бир талаба бажара олиши лозим:

- Тиббиёт тарихи фанининг аҳамиятини ўрганиб чиқиш.
- Тиббиёт тарихи предмети, объекти ва вазифаларини ўрганиб, таҳлил қилиш

-Тиббий-тарихий билимларни амалиётда тадбиқ этиш соҳалари ва йўналишларини билиш;

Вақти	Ўқув машғулотнинг шакли	Мазмуни	Материаллар
8.30-8.50	Давоматни текшириш Ўтилган машғулотни такрорлаш	«Каскад» усули	Файл «5та “НИМАУЧУН”»
8.50-9.15	Презентация Талабаларни Бухоро тиббиёти тарихини, буюк бобокалонимиз Абу Али ибн Синони меросини ва жаҳон тиббиётига қўшган хиссасини ўрганиш «Тиб қонунлари» асарини жаҳон тиббиётида тутган ўрни билан таништириш	Талабаларни тиббиёт тарихини оламшумул даври Бухоро тиббиёти фаолиятини ўрганиш, Абу Али ибн Синони касалларга ташҳис қўйиш ва даволаш усуллари амалий аҳамиятини ўрганиш, Абу Али ибн Синони «Тиб қонунлари» асари ва унинг моҳиятини ўрганиш	РР презентация (Мавзу:Бухоро давлатидаги тиббиёт. Абу Али ибн Сино ҳаёти ва ижоди билан таништириш) Манбалар; А.А.Қодиров Ўзбекистон тиббиёти тарихи дарслиги «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» нашриёти, Тошкент, 2005, 175 б. Ф.Р.Бородулин П.Е.Забулдский, История медицины Москва, издательство «Медицина» 1988г 245 с.
9.20-9.40	Гуруҳ асосида ёки индивидуал тартибда вазиятли масала ечиш	Берилган кўрсаткичларга асосланиб Умумий тиббиёт тарихи Абу Али ибн Синонинг Маъмун академиясидаги фаолиятидаги алломаларни, Ибн Синони болалар касалликларига оид фикрларини ўрганишдаги фаолиятини таҳлил қилиш	Файл «Вазиятли масалалар»
9.40 -9.55	Амалий кўникма	Педагог талабаларга амалий кўникмаларини	

		шакллантиришга вақт ажратади. Хар бир талаба мустақил равишда вазиятли кластер ечими таҳлил қилиши ва натижаларни ҳаққонийлигини баҳолашига ишонч ҳосил қилинг	
9.55-10.05	Машғулони якунлаш	Ўтилган мавзунини ўзлаштириш ва мустаҳкамлаш. Хар бир талаба тиббиёт тарихи фани ўша даврига хос ўзгаришлари, оламшумул янгиликлар ва ривожланиш босқичлари, уларнинг даврларини «Нилуфар гули» график органайзери шаклида тасвирлайди	

Амалий машғулотни баҳолаш мезонлари

Балл	Баҳо	Талабалар билим даражаси
5	Аъло	Талаба ижодий ёндоша олади. Талаба тиббиёт тарихини оламшумул даври Абу Али ибн Синони ҳаёти ва илмий фаолиятини ўрганиш, Абу Али ибн Синони касалларга ташҳис қўйиш ва даволаш усуллари амалий аҳамиятини ўрганиш, Абу Али ибн Синони «Тиб қонунлари» асари ва унинг моҳиятини фикрлаб кластерини туза олади
4	Яхши	Тиббий тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши масалаларини яхши билади , Тиббий тарихи ва унинг қисмларини мисоллар тарикасида тушунтира олади. Талаба тиббиёт тарихини оламшумул даври Абу Али ибн Синони ҳаёти ва илмий фаолиятида, Абу Али ибн Синони касалларга ташҳис қўйиш ва даволаш усуллари амалий аҳамиятини, Абу Али ибн Синони «Тиб қонунлари» асари ва унинг моҳиятини мисоллар тарикасида тушунтиришда баъзи камчиликларга йўл қўяди . Мустақил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни, онтологик

		тушунчаларни, назарияларни кластерини <i>тузишда хатоликлар килади</i>
3	Коникарли	Юзаки билим даражасига эга. Тиббиёт тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши масалаларини <i>ўрта даражада билади</i> , ўзига хос хусусияти, асарлари, тиббий ўғитлари, гиёҳлар билан даволаш тушунчалар, ўша даврга хос ёзма манба топилмаларни <i>чалкаштиради</i> . Диний қарашлар бу тиббиётни дин билан боғлаб ўрганган мисоллар тарикасида <i>тушунтира олмайди</i> . тиббиёт ривожланишидаги даврларни, алломаларни, Тиббий қонунятлар тушунчаларни, қисмларни кластерини <i>туза олмайди</i>
2	Коникарсиз	Мавзуга юзаки ёндошади. Дарсни билмайди ёки тайёр эмас.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ № 7

АБУ АЛИ ИБН СИНО УНИНГ ТИББИЙ ФИКРЛАРИ «ТИБ ҚОНУНЛАРИ» АСАРИ УНИНГ ЖАҲОН МИҚИЁСИДА ТУТГАН ЎРНИ

Машғулотнинг мақсади ва вазифалари:

Талабаларни буюк бобокалонимиз Абу Али ибн Синони меросини ва жаҳон тиббиётига қўшган ҳиссасини ўрганиш «Тиб қонунлари» асарини жаҳон тиббиётида тутган ўрни билан таништириш

Машғулот якунида ҳар бир талаба билиши лозим:

- Абу Али ибн Синони ҳаёти ва илмий фаолиятини ўрганиш
- Абу Али ибн Синони касалларга ташҳис қўйиш ва даволаш усулларини амалий аҳамиятини ўрганиш.
- Абу Али ибн Синони «Тиб қонунлари» асари ва унинг моҳиятини ўрганиш
- Абу Али ибн Синонинг Маъмун академиясидаги фаолиятини ўрганиш
- Ибн Синони болалар касалликларига оид фикрларини ўрганиш.

Ҳар бир талаба бажара олиши лозим:

- Тиббиёт тарихи фанининг аҳамиятини ўрганиб чиқиш.
- Тиббиёт тарихи предмети, объекти ва вазифаларини ўрганиб, таҳлил қилиш
- Тиббий-тарихий билимларни амалиётда тадбиқ этиш соҳалари ва йўналишларини билиш;

Вақти	Ўқув машғулотнинг шакли	Мазмуни	Материаллар
8.30-8.50	Давоматни	«Айланма стол» усули	Файл «Кластер»

	текшириш Ўтилган машғулоти такрорлаш		
8.50-9.15	Презентация Талабаларни буюк бобокалонимиз Абу Али ибн Синони меросини ва жаҳон тиббиётига қўшган хиссасини ўрганиш «Тиб қонунлари» асарини жаҳон тиббиётида тутган ўрни билан таништириш	Талабаларни тиббиёт тарихини оламшумул даври Абу Али ибн Синони ҳаёти ва илмий фаолиятини ўрганиш, Абу Али ибн Синони касалларга ташҳис қўйиш ва даволаш усуллари амалий аҳамиятини ўрганиш, Абу Али ибн Синони «Тиб қонунлари» асари ва унинг моҳиятини ўрганиш	РР презентация (Мавзу: Абу Али ибн Сино унинг тиббий фикрлари «Тиб қонунлари» асари унинг жаҳон миқёсида тутган ўрни билан таништириш) Манбалар; А.А.Қодиров Ўзбекистон тиббиёти тарихи дарслиги «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» нашриёти, Тошкент, 2005, 175 б. Ф.Р.Бородулин П.Е.Забулдский, История медицины Москва, издательство «Медицина» 1988г 245
9.20-9.40	Гуруҳ асосида ёки индивидуал тартибда вазиятли масала ечиш	Берилган қўрсаткичларга асосланиб Умумий тиббиёт тарихи Абу Али ибн Синонинг Маъмун академиясидаги фаолиятидаги алломаларни, Ибн Синони болалар касалликларига оид фикрларини ўрганишдаги Маълумотларни таҳлил қилиш	Файл «Вазиятли масалалар»
9.40 -9.55	Амалий кўникма	Педагог талабаларга амалий кўникмаларини шакллантиришга вақт ажратади. Хар бир талаба мустақил равишда вазиятли кластер ечими	

		тахлил қилиши ва натижаларни хаққонийлигини баҳолашига ишонч ҳосил қилинг	
9.55- 10.05	Машғулони якунлаш	Ўтилган мавзуни ўзлаштириш ва мустаҳкамлаш. Хар бир талаба тиббиёт тарихи фани ўша даврига хос ўзгаришлари, оламшумул янгиликлар ва ривожланиш босқичлари, уларнинг даврларини «Вазиятга доир топшириқ» график органайзери шаклида тасвирлайди	

Амалий машғулотни баҳолаш мезонлари

Балл	Баҳо	Талабалар билим даражаси
5	Аъло	Талаба ижодий ёндоша олади. Талаба тиббиёт тарихини оламшумул даври Абу Али ибн Синони ҳаёти ва илмий фаолиятини ўрганиш, Абу Али ибн Синони касалларга ташҳис қўйиш ва даволаш усуллари амалий аҳамиятини ўрганиш, Абу Али ибн Синони «Тибб қонунлари» асари ва унинг моҳиятини фикрлаб кластерини туза олади
4	Яхши	Тиббий тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши масалаларини яхши билади , Тиббий тарихи ва унинг қисмларини мисоллар тарикасида тушунтира олади. Талаба тиббиёт тарихини оламшумул даври Абу Али ибн Синони ҳаёти ва илмий фаолиятини, Абу Али ибн Синони касалларга ташҳис қўйиш ва даволаш усуллари амалий аҳамиятини, Абу Али ибн Синони «Тибб қонунлари» асари ва унинг моҳиятини мисоллар тарикасида тушунтиришда баъзи камчиликларга йўл қўяди . Мустақил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни, тибб қонунлари тушунчаларни, назарияларни кластерини тузишда хатоликлар қилади
3	Кониқарли	Юзаки билим даражасига эга. Тиббиёт тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши масалаларини ўрта

		<i>даражада билади, ўзига хос хусусияти, асарлари, тиббий ўғитлари, гиёҳлар билан даволаш тушунчалар, ўша даврга хос ёзма манба топилмаларни чалкаштиради. Илмий қарашлар бу тиббиётни дин билан боғлаб ўрганган мисоллар тарикасида тушунтира олмайди. тиббиёт ривожланишидаги даврларни, алломаларни, Тиббий қонунятлар тушунчаларни, қисмларни кластерини туза олмайди</i>
2	Кониқарсиз	Мавзуга юзаки ёндошади. Дарсни билмайди ёки тайёр эмас.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ № 8

АМИР ТЕМУР ВА ТЕМУРИЙЛАР ДАВРИ ТИББИЁТИ, БУЮК НАМОЁНДАЛАРНИНГ ҲАЁТИ ВА ИЖОДИ.

Машғулотнинг мақсади ва вазифалари:

Талабаларни буюк саркарда бобоқалонимиз Амир Темур ва Темурийлар сулоласи давридаги тиббиётни ривожланиши, тиббиёт алломалари ва табиблар фаолияти билан таништириш.

Машғулот якунида ҳар бир талаба билиши лозим:

- Амир Темур даврида тиббиётни ривожланиш, янги касалхоналар, ҳаммомлар ва сихатгоҳлар барпо этилишини;
- Амир Темурни даволаган табиб ва уни фаолиятини;
- Амир Темур ни «Темур тузуклари» асари ва уни ўша давр аҳолиси учун аҳамияти
- Мирзо Улуғбек даврида тиббиётни равақ топишини;
- Ҳусайн Бойқаро ҳукмронлиги даврида касалхона, ҳаммом ва бошқа даволаш муассасаларини барпо этиш тарихини

Ҳар бир талаба бажара олиши лозим:

- Тиббиётга хизмат қўшган олимлар кашфиётларини амалиётда қўллай олиш;
- Тиббий тадқиқот текширувларида тарих усулларида фойдалана олиш ва улар асосида таҳлил қила билиш;
- Илмий тиббиётга асос солган олимлар мактабларини аҳамиятини соғлиқни сақлаш тизимига тадбиқ эта билиш

Вақти	Ўқув машғулотнинг шакли	Мазмуни	Материаллар
8.30-8.50	Давоматни текшириш Ўтилган	«Балиқ склети» усули	Файл «Вазиятга доир топшириқ»

	машғулоти такрорлаш		
8.50-9.15	Презентация Талабаларни буюк саркарда бобокалонимиз Амир Темур ва Темурийлар сулоласи давридаги тиббиётни ривожланиши, тиббиёт алломалари ва табиблар фаолияти билан таништириш	Талабаларни тиббиёт тарихидаги буюк саркарда бобокалонимиз Амир Темур ва Темурийлар сулоласи давридаги тиббиётни ривожланиши, тиббиёт алломалари ва табиблар фаолияти билан	РР презентация (Мавзу: Амир Темур ва Темурийлар даври тиббиёти, буюк намоёндаларнинг ҳаёти ва ижоди билан таништириш) Манбалар; А.А.Қодиров Ўзбекистон тиббиёти тарихи дарслиги «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» нашриёти, Тошкент, 2005, 175 б. Ф.Р.Бородулин П.Е.Забулдский, История медицины Москва, издательство «Медицина» 1988г 245 с
9.20-9.40	Гуруҳ асосида ёки индивидуал тартибда вазиятли масала ечиш	Берилган кўрсаткичларга асосланиб XIV асрнинг 60—70 йилларига келиб, Ўрта Осиё ҳудудида йирик ва кучли темурийлар давлати вужудга келди. Фан, маданият, санъат ва адабиёт юксак даражага кўтарилди. Бундай умумий юксалиш жараёнида тиббиёт ҳам ривожланади. Касалхоналар, дорихоналар, тиббий мактаблар, кутубхоналар барпо этилди.Мадрасаларда бошқа билимлар қаторида тиббий билимлар ҳам ўқитила бошланиши тарихини чуқур ўрганиб ва таҳлил қилиш	Файл «Вазиятли масалалар»
9.40 -9.55	Амалий кўникма	Педагог талабаларга	

		амалий кўникмаларини шакллантиришга вақт ажратади. Хар бир талаба мустақил равишда вазиятли кластер ечими таҳлил қилиши ва натижаларни ҳаққонийлигини баҳолашига ишонч ҳосил қилинг	
9.55-10.05	Машғулони яқунлаш	Ўтилган мавзунини ўзлаштириш ва мустаҳкамлаш. Хар бир талаба тиббиёт тарихи ушбу бўлимлари, даврларга хос ўзгаришлар ва ривожланиш босқичлари, уларнинг даврларини «Ручка стол устида» график органайзери шаклида тасвирлайди	

Амалий машғулотни баҳолаш мезонлари

Балл	Баҳо	Талабалар билим даражаси
5	Аъло	Талаба ижодий ёндоша олади. Талаба Амир Темур даврида тиббиётни ривожланиш, янги касалхоналар, ھаммомлар ва сихатгоҳлар барпо этилишини, Амир Темурни даволаган табиб ва уни фаолиятини, Амир Темурни «Темур тузуклари» асари ва уни ўша давр аҳолиси учун аҳамиятини тўғри талқин қилиш. Мустақил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, Мирзо Улуғбек даврида тиббиётни раванқ топишини ўзига хос хусусиятларни кластерини туза олади
4	Яхши	Тиббий тарихи ва унинг ушбу даврида ривожланиши масалаларини яхши билади , Тиббий тарихи ва унинг қисмларини мисоллар тарикасида тушунтира олади. Шу даврида тиббиётни ривожланиш, янги касалхоналар, ھаммомлар ва сихатгоҳлар барпо этилишини, тушунтириб беради. Тиббиётни касб сифатида шаклланишида мисоллар тарикасида тушунтиришда баъзи камчиликларга йўл қўяди . Мустақил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни, китоб гўмбази тушунчаларни

		кластерини <i>тузишда хатоликлар килади</i>
3	Коникарли	Юзаки билим даражасига эга. Тиббиёт тарихи ва унинг ушбу даврдаги ривожланиши масалаларини <i>ўрта даражада билади</i> , ўзига хос хусусияти, манбалари, тиббий оид назариялар, янги касалхоналар, ҳаммомлар ва сихатгоҳлар барпо этилишини <i>чалкаштиради</i> . Ундан олдин ўтган сомонийлар ва қорахонийлар давридаги тиббиётнинг мисоллар тарикасида <i>тушунтира олмайди</i> . тиббиёт ривожланишидаги даврларни, Хусайн Бойқаро ҳукмронлиги даврида касалхона, ҳаммом ва бошқа даволаш муассасаларини барпо этиш тарихини кластерини <i>туза олмайди</i>
2	Коникарсиз	Мавзуга юзаки ёндошади. Дарсни билмайди ёки тайёр эмас.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ № 9

ЎЗБЕК ХОНЛИКЛАРИ ДАВРИ ТИББИЁТИ. БУЮК НАМОЁНДАЛАРИНИНГ ҲАЁТИ ВА ИЖОДИ.

Машғулотнинг мақсади ва вазифалари:

Талабаларни ўзбек хонлари даврида фаолият кўрсатган тиббиёт олимлари ва табиблар билан таништириш. Ўша давр тиббиёти ривожланишидаги ижобий ва салбий омилларни ўргатишдан иборат.

Машғулот якунида ҳар бир талаба билиши лозим:

- Шайбонийлар даврида ҳаким ва табибларга яратилган шароитларни ўрганиш
- Аштархонийлар даврида Субхонқулихонни тиббиётда тутган ўрнини ўрганиш
- мазкур даврда касалхона, ҳаммом ва сихатгоҳлар қуришдаги аҳамиятини ўрганиш:
- Хоразм, Қўқон хонлиги ва Бухоро амирлиги даврида тиббиётни ривожланишини ўрганиш

Ҳар бир талаба бажара олиши лозим:

- Тиббиётга хизмат қўшган олимлар кашфиётларини амалиётда қўллай олиш;
- Тиббий тадқиқот текширувларида тарих усулларида фойдалана олиш ва улар асосида таҳлил қила билиш;
- Илмий тиббиётга асос солган олимлар мактабларини аҳамиятини соғлиқни сақлаш тизимига тадбиқ эта билиш

Вақти	Ўқув машғулотнинг шакли	Мазмуни	Материаллар
8.30-8.50	Давоматни текшириш	«Галерея бўйича саёҳат» усули	Файл «Аквариум»

	Ўтилган машғулотни такрорлаш		
8.50-9.15	Презентация Талабаларни ўзбек хонлари даврида фаолият кўрсатган тиббиёт олимлари ва табиблар билан таништириш. Ўша давр тиббиёти ривожланишидаги ижобий ва салбий омилларни таништириш	Талабаларни тиббиёт тарихидаги Талабаларни ўзбек хонлари даврида фаолият кўрсатган тиббиёт олимлари ва табиблар билан таништириш. Ўша давр тиббиёти ривожланишидаги ижобий ва салбий омилларни ўргатишдан иборат.	РР презентация (Мавзу: Ўзбек хонликлари даври тиббиёти. Буюк намоёндаларининг ҳаёти ва ижоди билан таништириш) Манбалар; А.А.Қодиров Ўзбекистон тиббиёти тарихи дарслиги «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» нашриёти, Тошкент, 2005, 175 б. Ф.Р.Бородулин П.Е.Забудодский, История медицины Москва, издательство «Медицина» 1988г 245 с.
9.20-9.40	Гурух асосида ёки индивидуал тартибда вазиятли масала ечиш	Берилган кўрсаткичларга асосланиб XIV асрнинг 60—70 йилларига келиб, Ўрта Осиё худудида йирик ва кучли темурийлар давлати вужудга келди. Фан, маданият, санъат ва адабиёт юксак даражага кўтарилди. Бундай умумий юксалиш жараёнида тиббиёт ҳам ривожланади. Касалхоналар, дорихоналар, тиббий мактаблар, кутубхоналар барпо этилди.Мадрасаларда	Файл «Вазиятли масалалар»

		бошқа билимлар қаторида тиббий билимлар ҳам ўқитила бошланиши тарихини чуқур ўрганиб ва таҳлил қилиш	
9.40 -9.55	Амалий кўникма	Педагог талабаларга амалий кўникмаларини шакллантиришга вақт ажратади. Хар бир талаба мустақил равишда вазиятли кластер ечими таҳлил қилиши ва натижаларни ҳаққонийлигини баҳолашига ишонч ҳосил қилинг	
9.55-10.05	Машғулотни якунлаш	Ўтилган мавзунини ўзлаштириш ва мустаҳкамлаш. Хар бир талаба тиббиёт тарихи ушбу бўлимлари, даврларга хос ўзгаришлар ва ривожланиш босқичлари, уларнинг даврларини «Зинама-зина» график органайзери шаклида тасвирлайди	

Амалий машғулотни баҳолаш мезонлари

Балл	Баҳо	Талабалар билим даражаси
5	Аъло	Талаба ижодий ёндоша олади. Талаба ўзбек хонлари даврида фаолият кўрсатган тиббиёт олимлари ва табиблар билан таништириш. Ўша давр тиббиёти ривожланишидаги ижобий ва салбий омилларни ўргатишдан ва уни ўша давр аҳолиси учун аҳамиятини тўғри талқин қилиш. Мустақил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, Қўқон хонлиги ва Бухоро амирлиги даврида тиббиётни ривожланиш даврида тиббиётни раванқ топишини ўзига хос хусусиятларни кластерини туза олади
4	Яхши	Тиббий тарихи ва унинг ушбу даврида ривожланиши масалаларини <i>яхши билади</i> , Тиббий тарихи ва унинг қисмларини мисоллар тарикасида тушунтира олади. Шу даврида тиббиётни ривожланиш Шайбонийлар даврида

		мамлакатни иқтисодий – сиёсий илм-фан, тиббий - маданий ҳаётини кўтариш ва ривожлантириш даражаларини ўрганиш табибларга яратилган шароитларни тушунтириб беради. Тиббиётни касб сифатида шаклланишида мисоллар тарикасида тушунтиришда баъзи камчиликларга йўл қўяди . Мустакил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни, китоб гумбази тушунчаларни кластерини тузишда хатоликлар қилади
3	Кониқарли	Юзаки билим даражасига эга. Тиббиёт тарихи ва унинг ушбу даврдаги ривожланиши масалаларини ўрта даражада билади , ўзига хос хусусияти, мамлакатни иқтисодий – сиёсий илм-фан, тиббий - маданий ҳаётини кўтариш ва ривожлантириш этилишини чалкаштиради . Ундан олдин ўтган сомонийлар ва қорахонийлар давридаги тиббиётнинг мисоллар тарикасида тушунтира олмайди . тиббиёт ривожланишидаги даврларни, Қўқон хонлиги ва Бухоро амирлиги даврида ва бошқа даволаш муассасаларини барпо этиш тарихини кластерини туза олмайди
2	Кониқарсиз	Мавзуга юзаки ёндошади. Дарсни билмайди ёки тайёр эмас.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ № 10

СЎНГГИ ЎЗБЕК ХОНЛИКЛАРИ ДАВРИ ТИББИЁТИ, БУЮК НАМОЁНДАЛАРИНИНГ ҲАЁТИ ВА ИЖОДИ

Машғулотнинг мақсади ва вазифалари:

Талабаларни ўзбек хонлари даврида фаолият кўрсатган тиббиёт олимлари ва табиблар билан таништириш. Ўша давр тиббиёти ривожланишидаги ижобий ва салбий омилларни ўргатишдан иборат.

Машғулот якунида ҳар бир талаба билиши лозим:

- Сўнгги ўзбек хонликлари даврида мамлакатни иқтисодий – сиёсий илм-фан, тиббий - маданий ҳаётини кўтариш ва ривожлантириш даражаларини ўрганиш
- Сўнгги ўзбек хонликлари даврида ҳаким ва табибларга яратилган шароитларни ўрганиш
- Мазкур даврда касалхона, ҳаммом ва сихатгоҳлар қуришдаги аҳамиятини ўрганиш:
- Қўқон хонлиги ва Бухоро амирлиги даврида тиббиётни ривожланишини ўрганиш

Ҳар бир талаба бажара олиши лозим:

- Тиббиётга хизмат қўшган олимлар кашфиётларини амалиётда қўллай олиш;

-Тиббий тадқиқот текширувларида тарих усулларида фойдалана олиш ва улар асосида таҳлил қила билиш;
 -Илмий тиббиётга асос солган олимлар мактабларини ахамиятини соғлиқни сақлаш тизимида тадқиқ эта билиш

Вақти	Ўқув машғулотнинг шакли	Мазмуни	Материаллар
8.30- 8.50	Давоматни текшириш Ўтилган машғулотни такрорлаш	«Айланма стол» усули	Файл «Қор бўрон»
8.50- 9.15	Презентация Талабаларни ўзбек хонлари даврида фаолият кўрсатган тиббиёт олимлари ва табиблар билан таништириш. Ўша давр тиббиёти ривожланишидаги ижобий ва салбий омилларни таништириш	Талабаларни тиббиёт тарихидаги Талабаларни ўзбек хонлари даврида фаолият кўрсатган тиббиёт олимлари ва табиблар билан таништириш. Ўша давр тиббиёти ривожланишидаги ижобий ва салбий омилларни ўргатишдан иборат	РР презентация (Мавзу: Сўнгги ўзбек хонликлари даври тиббиёти, буюк намоёндаларининг хаёти ва ижоди билан таништириш) Манбалар; А.А.Қодиров Ўзбекистон тиббиёти тарихи дарслиги «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» нашриёти, Тошкент, 2005, 175 б. Ф.Р.Бородулин П.Е.Забудодский, История медицины Москва, издательство «Медицина» 1988г 245 с.
9.20- 9.40	Гуруҳ асосида ёки индивидуал тартибда вазиятли масала ечиш	Берилган кўрсаткичларга асосланиб XIV асрда охириги йилларига келиб, Ўрта Осиё худудида йирик ва кучли	Файл «Вазиятли масалалар»

		темурийлар давлати вужудга келди. Фан, маданият, санъат ва адабиёт юксак даражага кўтарилди. Бундай умумий юксалиш жараёнида тиббиёт ҳам ривожланади. Касалхоналар, дорихоналар, тиббий мактаблар, кутубхоналар барпо этилди. Мадрасаларда бошқа билимлар каторида тиббий билимлар ҳам ўқитила бошланиши тарихини чуқур ўрганиб ва таҳлил қилиш	
9.40 - 9.55	Амалий кўникма	Педагог талабаларга амалий кўникмаларини шакллантиришга вақт ажратади. Хар бир талаба мустақил равишда вазиятли кластер ечими таҳлил қилиши ва натижаларни ҳаққонийлигини баҳолашига ишонч ҳосил қилинг	
9.55-10.05	Машғулотни якунлаш	Ўтилган мавзунини ўзлаштириш. Хар бир талаба тиббиёт тарихи ушбу бўлимлари, даврларга хос ўзгаришлар ва ривожланиш босқичларини «Кластер» график организери шаклида тасвирлайди	

Амалий машғулотни баҳолаш мезонлари

Балл	Баҳо	Талабалар билим даражаси
5	Аъло	Талаба ижодий ёндоша олади. Талаба Сўнги ўзбек хонликлари даврида фаолият кўрсатган тиббиёт олимлари ва табиблар билан

		таништириш. Ўша давр тиббиёти ривожланишидаги ижобий ва салбий омилларни ўргатишдан ва уни ўша давр аҳолиси учун аҳамиятини тўғри талқин қилиш. Мустакил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, Қўқон хонлиги ва Бухоро амирлиги даврида тиббиётни ривожланиш даврида тиббиётни раванқ топишини ўзига хос хусусиятларни кластерини туза олади
4	Яхши	Тиббий тарихи ва унинг ушбу даврида ривожланиши масалаларини яхши билади , Тиббий тарихи ва унинг қисмларини мисоллар тарикасида тушунтира олади. Тиббиётни касб сифатида шаклланишида мисоллар тарикасида тушунтиришда баъзи камчиликларга йўл қўяди . Мустакил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни, мадрасалар шифохоналар тушунчаларни кластерини тузишда хатоликлар қилади
3	Кониқарли	Юзаки билим даражасига эга. Тиббиёт тарихи ва унинг ушбу даврдаги ривожланиши масалаларини ўрта даражада билади , ўзига хос хусусияти, мамлакатни иқтисодий – сиёсий илм-фан, тиббий - маданий ҳаётини кўтариш ва ривожлантириш этилишини чалқаштиради . Ундан олдин ўтган сомонийлар ва қорахонийлар давридаги тиббиётнинг мисоллар тарикасида тушунтира олмайди . даволаш муассасаларини барпо этиш тарихини кластерини туза олмайди
2	Кониқарсиз	Мавзуга юзаки ёндошади. Дарсни билмайди ёки тайёр эмас.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ № 11

МАВЗУ: XVIII-XIX АСРЛАРЛАРДА ЎЗБЕКИСТОН ХУДУДИДА ТИББИЁТНИНГ РИВОЖЛАНИШИ СОҒЛИКНИ САКЛАШНИ ДАВЛАТ ТИЗИМИНИНГ БАРПО ЭТИЛИШИ. ЎЗБЕКИСТОНДА ТИББИЁТ ИЛМИ ВА ФАНИ АСОСЛАРИНИНГ ВУЖУДГА КЕЛИШИ.

Машғулотнинг мақсади ва вазифалари:

Талабаларни ўзбек хонлари даврида фаолият кўрсатган тиббиёт олимлари ва табиблар билан таништириш. Ўша давр тиббиёти ривожланишидаги ижобий ва салбий омилларни ўргатишдан иборат.

Машғулот якунида ҳар бир талаба билиши лозим:

- Шайбонийлар даврида мамлакатни иқтисодий – сиёсий илм-фан, тиббий - маданий ҳаётини кўтариш ва ривожлантириш даражаларини ўрганиш
- Шайбонийлар даврида ҳаким ва табибларга яратилган шароитларни ўрганиш
- Аштархонийлар даврида Субхонқулихонни тиббиётда тутган ўрнини ўрганиш

- Мазкур даврда касалхона, ҳаммом ва сихатгоҳлар қуришдаги аҳамиятини ўрганиш;
- Хоразм, Қўқон хонлиги ва Бухоро амирлиги даврида тиббиётни ривожланишини ўрганиш

Хар бир талаба бажара олиши лозим:

- Тиббиёт тарихи фанининг аҳамиятини ўрганиб чиқиш.
- Тиббиёт тарихи предмети, объекти ва вазифаларини ўрганиб, таҳлил қилиш
- Тиббий-тарихий билимларни амалиётда тадбиқ этиш соҳалари ва йўналишларини билиш;

Вақти	Ўқув машғулотнинг шакли	Мазмуни	Материаллар
8.30-8.50	Давоматни текшириш Ўтилган машғулотни такрорлаш	«Онгга ҳужум » усули	Файл «Такрорлаш»
8.50-9.15	Презентация Талабаларни ўзбек хонлари даврида фаолият кўрсатган тиббиёт олимлари ва табиблар билан таништириш. Ўша давр тиббиёти ривожланишидаги ижобий ва салбий омилларни билан таништириш	Талабаларни тиббиёт тарихини XVIII-XIX асрларларда Ўзбекистон ҳудудида тиббиётнинг ривожланиши соғлиқни сақлашни давлат тизимининг барпо этилиши. Ўзбекистонда тиббиёт илми ва фани асосларининг вужудга келиши даволаш усуллариининг келиб чиқиши	РР презентация (Мавзу: Ўзбекистон ҳудудида тиббиётнинг ривожланиши соғлиқни сақлашни давлат тизимининг барпо этилиши. Ўзбекистонда тиббиёт илми ва фани асосларининг вужудга келиши билан таништириш) Манбалар; А.А.Қодиров Ўзбекистон тиббиёти тарихи дарслиги «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» нашриёти, Тошкент, 2005, 175 б. Ф.Р.Бородулин П.Е.Забудский,

			История медицины Москва, издательство «Медицина» 1988г 245 с.
9.20-9.40	Гурух асосида ёки индивидуал тартибда вазиятли масала ечиш	Берилган кўрсаткичларга асосланиб тиббиёт тарихи Шайбонийлар даврида мамлакатни иқтисодий – сиёсий илм-фан, тиббий - маданий ҳаётини кўтариш ва ривожлантириш даражаларини ўрганиш Шайбонийлар даврида ҳаким ва табибларга яратилган шароитларни ўрганиш, Мазкур даврда касалхона, Ҳаммом ва сиҳатгоҳлар қуришдаги аҳамиятини чуқур ўрганиб таҳлил қилиш	Файл «Вазиятли масалалар»
9.40 -9.55	Амалий кўникма	Педагог талабаларга амалий кўникмаларини шакллантиришга вақт ажратади. Хар бир талаба мустақил равишда вазиятли кластер ечими таҳлил қилиши ва натижаларни ҳаққонийлигини баҳолашига ишонч ҳосил қилинг	
9.55- 10.05	Машғулони якунлаш	Ўтилган мавзунини ўзлаштириш ва мустаҳкамлаш. Хар бир талаба тиббиёт тарихи фани бўлимлари, вазифалари ва ривожланиш босқичлари, уларнинг давларини «Венна диаграммаси» график органайзери шаклида тасвирлайди	

Амалий машғулоти баҳолаш мезонлари

Балл	Баҳо	Талабалар билим даражаси
5	Аъло	Талаба ижодий ёндоша олади. Талаба XVIII-XIX асрларларда Ўзбекистон ҳудудида тиббиётнинг ривожланиши соғлиқни сақлашни давлат тизимининг барпо этилиши. Ўзбекистонда тиббиёт илми ва фани асосларининг вужудга келишини таҳлил қила билиш ва ҳулосани тўғри талқин қилиш. Мустакил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни, тушунчаларни, назарияларни кластерини туза олади
4	Яхши	Тиббий тарихи ва унинг шу даврга хос ривожланиши масалаларини яхши билади , Тиббий тарихи ва унинг қисмларини мисоллар тарикасида тушунтира олади. Тиббий-тарихий тушунчасини ва унинг турларини тулик тушунтириб беради. Тиббиётни касб сифатида шаклланишида мисоллар тарикасида тушунтиришда баъзи камчиликларга йўл қўяди . Мустакил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни, тушунчаларни, назарияларни кластерини тузишда хатоликлар қилади
3	Кониқарли	Юзаки билим даражасига эга. Тиббиёт тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши масалаларини ўрта даражада билади , ўзига хос хусусияти, манбалари, тиббий назариялар, тиббий-тарихий тушунчалар, археологик топилмаларни чалкаштиради . Илмий материалистик назария бу тиббиётни дин билан боғлаб ўрганган мисоллар тарикасида тушунтира олмайди . тиббиёт ушбу давр ривожланишидаги ўзгаришларни, қисмларни, тиббий-тарихий тушунчаларни, назарияларни кластерини туза олмайди
2	Кониқарсиз	Мавзуга юзаки ёндошади. Дарсни билмайди ёки тайёр эмас.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ № 12

ЎЗБЕКИСТОНДА ОНАЛИК ВА БОЛАЛИКНИ МУХОФАЗА КИЛИШ ТИЗИМИНИНГ РИВОЖЛАНИШИ. ТИББИЁТ НОМОЁНДАЛАРИНИНГ ХАЁТИ ВА ИЖОДИ

Машғулоти мақсади ва вазифалари:

Талабаларни оналик ва болаликни муҳофаза қилиш тизимининг ривожланишини, келажакда ўз касбларига меҳр-муҳаббат уйғотиш ва тиббиёт соҳасига улкан ҳисса қўшган олимларни илмий- амалий фаолиятлари билан таништириш.

Машғулот якунида хар бир талаба билиши лозим:

- Ўзбекистон худудида замонавий соғлиқни сақлаш тизимининг оналик ва болаликни муҳофаза қилиш тизимининг ривожланишини босқичларини ўрганиш
- Туркистон давлат университети тиббиёт факультети таркибида илк бора тиббий кафедраларини ташкил этиш тарихини ўрганиш
- Ўзбекистонлик тиббиётга ҳисса қўшган олимларининг касалликларини даволашдаги самарадорлигини ўрганиш;
- Ўзбекистондаги тиббиёт институтлари, кафедраларини ташкил қилиниш ва илмий ютуқлари тарихини ўрганиш.

Хар бир талаба бажара олиши лозим:

- Тиббиёт тарихи фанининг аҳамиятини ўрганиб чиқиш.
- Илмий тиббиётга асос солган олимлар мактабларини аҳамиятини соғлиқни сақлаш тизимида тадбиқ эта билиш
- Тиббий-тарихий билимларни амалиётда тадбиқ этиш соҳалари ва йўналишларини билиш;

Вақти	Ўқув машғулотнинг шакли	Мазмуни	Материаллар
8.30- 8.50	Давоматни текшириш Ўтилган машғулотни такрорлаш	«Нилуфар гули» усули	Файл «Каскад усули»
8.50- 9.15	Презентация Талабаларни оналик ва болаликни муҳофаза қилиш tizimining ривожланиши келажакдаги ўз касбларига меҳр- муҳаббат уйғотиш ва тиббиёт соҳасига улкан ҳисса қўшган олимларни илмий- амалий фаолиятлари билан таништириш.	Талабаларни тиббиёт тарихини оналик ва болаликни муҳофаза қилиш tizimining ривожланишини, келажакда ўз касбларига меҳр-муҳаббат уйғотиш ва тиббиёт соҳасига улкан ҳисса қўшган олимларни илмий- амалий фаолиятларини ўрганиш	РР презентация (Мавзу: Ўзбекистонда оналик ва болаликни муҳофаза қилиш tizimining ривожланиши. Тиббиёт намоёндаларининг хаёти ва ижоди билан таништириш) Манбалар; А.А.Қодиров Ўзбекистон тиббиёти тарихи дарслиги «Ўзбекистон миллий

			энциклопедияси» нашриёти, Тошкент, 2005, 175 б. Ф.Р.Бородулин П.Е.Забулдский, История медицины Москва, издательство «Медицина» 1988г 245 с
9.20- 9.40	Гурух асосида ёки индивидуал тартибда вазиятли масала ечиш	Берилган кўрсаткичларга асосланиб Ўзбекистон худудида замонавий соғлиқни сақлаш тизимининг оналик ва болаликни муҳофаза қилиш тизимининг ривожланишини, Туркистон давлат университети тиббиёт факультети таркибида илк бора тиббий кафедраларини ташқил этиш тарихини ўрганиб таҳлил қилиш	Файл «Вазиятли масалалар»
9.40 - 9.55	Амалий кўникма	Педагог талабаларга амалий кўникмаларини шакллантиришга вақт ажратади. Хар бир талаба мустақил равишда вазиятли кластер ечими таҳлил қилиши ва натижаларни баҳолашига ишонч ҳосил қилинг	
9.55- 10.05	Машғулони яқунлаш	Ўтилган мавзунини ўзлаштириш ва мустаҳкамлаш. Хар бир талаба ўтилган мавзу юзасидан «Балиқ скелети» график организатори тузади	

Амалий машғулотни баҳолаш мезонлари

Балл	Баҳо	Талабалар билим даражаси
5	Аъло	Талаба ижодий ёндоша олади. Талаба Ўзбекистон худудида замонавий соғлиқни сақлаш тизимининг оналик ва болаликни муҳофаза қилиш

		тизимининг ривожланишини босқичларини ўрганиш, Туркистон давлат университети тиббиёт факультети таркибида илк бора тиббий кафедраларини ташкил этиш тарихини ўрганиш Ўзбекистонлик тиббиётга ҳисса қўшган олимларининг касалликларини даволашдаги самарадорилигини ўрганиш тиббиёт институтлари, кафедраларини ташкил қилиниш таҳлил қила билиш ва хулосани тўғри талқин қилиш. Мустакил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни тиббиёт институтлари, кафедраларини ташкил қилиниш кластерини туза олади
4	Яхши	Тиббий тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши масалаларини яхши билади , Тиббий тарихи ва унинг даврларини мисоллар тарикасида тушунтира олади. тиббиёт институтлари, кафедраларини ташкил қилинишини тулик тушунтириб беради. Тиббиётни касб сифатида шаклланишида мисоллар тарикасида тушунтиришда баъзи камчиликларга йўл қўяди . Мустакил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, тиббиёт институтлари, кафедраларини ташкил қилинишини кластерини тузишда хатоликлар қилади
3	Коникарли	Юзаки билим даражасига эга. Тиббиёт тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши масалаларини ўрта даражада билади , ўзига хос хусусияти, манбалари, тиббий назариялар, тиббиёт институтлари, кафедраларини ташкил қилиниш чалкаштиради . Ушбу тиббиётни фан билан боғлаб ўрганган мисоллар тарикасида тушунтира олмайди . тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни тиббиёт институтлари, кафедраларини ташкил қилиниш кластерини туза олмайди
2	Коникарсиз	Мавзуга юзаки ёндошади. Дарсни билмайди ёки тайёр эмас.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ № 13

ЎЗБЕКИСТОНДА МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА ТИББИЁТНИНГ РИВОЖЛАНИШИ. СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ТИЗИМИНИ ИСЛОХ ҚИЛИШ, УНИНГ АСОСИЙ ТАМОЙИЛЛАРИ.

Машғулотнинг мақсади ва вазифалари:

Талабаларни мустақиллик даврида соғлиқни сақлаш соҳасидаги тарихий ўзгаришлар, янги қонун ва фармонларни тадбиқ этилиши, соғлиқни сақлашни ислох қилишни тарихий аҳамияти билан таништириш.

Машғулот якунида ҳар бир талаба билиши лозим:

- Ўзбекистонда мустақилликдан кейин тиббиётга оид қонун ва қарорларни амалиётга тадбиқ этишни аҳамияти
- Дори-дармон, фуқаролар соғлиқни сақлаш тўғрисида қонунларни чиқарилиши ва уни амалиётга тадбиқ этилиши
- Соғлиқни сақлашни ислоҳ қилиш тўғрисидаги фармонни туб моҳияти ва уни амалиётга тадбиқ этилиши
- Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан чиқарилган буйруқ ва қарорларни амалга оширилиши ва унинг тарихий аҳамияти.

Ҳар бир талаба бажара олиши лозим:

- Тиббиёт тарихи фанининг аҳамиятини ўрганиб чиқиш.
- Илмий тиббиётга асос солган олимлар мактабларини аҳамиятини соғлиқни сақлаш тизимида тадбиқ эта билиш
- Тиббий-тарихий билимларни амалиётда тадбиқ этиш соҳалари ва йўналишларини билиш;

Вақти	Ўқув машғулотнинг шакли	Мазмуни	Материаллар
8.30-8.50	Давоматни текшириш Ўтилган машғулотни такрорлаш	«Нима, қаерда, қачон» усули	Файл «Айланма стол»
8.50-9.15	Презентация Талабаларни мустақиллик даврида соғлиқни сақлаш соҳасидаги тарихий ўзгаришлар, янги қонун ва фармонларни тадбиқ этилиши, соғлиқни сақлашни ислоҳ қилишни тарихий аҳамияти билан таништириш.	Талабаларни тиббиёт тарихини оналик ва болаликни муҳофаза қилиш tizimining rivojlaniшини, келажакда ўз касбларига меҳр-муҳаббат уйғотиш ва тиббиёт соҳасига улкан ҳисса қўшган олимларни илмий- амалий фаолиятларини ўрганиш	РР презентация (Мавзу: Ўзбекистонда мустақиллик йилларида тиббиётнинг rivojlaniшини. Соғлиқни сақлаш tizimini ислоҳ қилиш, унинг асосий тамойиллари билан таништириш) Манбалар; А.А.Қодиров Ўзбекистон тиббиёти тарихи дарслиги «Ўзбекистон

			миллий энциклопедияси» нашриёти, Тошкент, 2005, 175 б. Ф.Р.Бородулин П.Е.Забулдский, История медицины Москва, издательство «Медицина» 1988г 245 с.
9.20-9.40	Гуруҳ асосида ёки индивидуал тартибда вазиятли масала ечиш	Берилган кўрсаткичларга асосланиб Ўзбекистонда мустақилликдан кейин тиббийга оид қонун ва қарорларни амалиётга тадбиқ этишни аҳамияти дори-дармон, фуқаролар соғлиқни сақлаш тўғрисида қонунларни чиқарилиши ва уни амалиётга тадбиқ этилиши, соғлиқни сақлашни ислоҳ қилиш тўғрисидаги фармонни туб моҳияти ва уни амалиётга тадбиқ таҳлил қилиш	Файл «Вазиятли масалалар»
9.40 -9.55	Амалий кўникма	Педагог талабаларга амалий кўникмаларини шакллантиришга вақт ажратади. Хар бир талаба мустақил равишда вазиятли кластер ечими таҳлил қилиши ва натижаларни ҳаққонийлигини баҳолашига ишонч ҳосил қилинг	
9.55- 10.05	Машғулотни яқунлаш	Ўтилган мавзунини ўзлаштириш ва мустаҳкамлаш. Хар бир талаба ўтилган мавзунини «Б/БХ/Б» график органаизери шаклида тасвирлайди	

Амалий машғулотни баҳолаш мезонлари

Балл	Баҳо	Талабалар билим даражаси
5	Аъло	Талаба ижодий ёндоша олади. Талаба Ўзбекистонда мустақилликдан кейин тиббиётга оид қонун ва қарорларни амалиётга тадбиқ этишни аҳамияти дори-дармон, фуқаролар соғлиқни сақлаш тўғрисида қонунларни чиқарилиши ва уни амалиётга тадбиқ этилиши соғлиқни сақлашни ислоҳ қилиш тўғрисидаги фармонни туб моҳияти ва уни амалиётга тадбиқ этилиши, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан чиқарилган буйруқ ва қарорларни амалга оширилиши ва унинг тарихий аҳамияти кластерини туза олади
4	Яхши	Тиббий тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши масалаларини <i>яхши билади</i> , Тиббий тарихи ва унинг қисмларини мисоллар тарикасида тушунтира олади. Тиббиётни касб сифатида шаклланишида мисоллар тарикасида тушунтиришда баъзи <i>камчиликларга йўл қўяди</i> . Мустақил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан чиқарилган буйруқ ва қарорларни амалга оширилиши ва унинг тарихий аҳамияти кластерини <i>тузишда хатоликлар килади</i>
3	Кониқарли	Юзаки билим даражасига эга. Тиббиёт тарихи ва унинг ушбу даврда ўзига хос ривожланиши масалаларини <i>ўрта даражада билади</i> , ўзига хос хусусияти, манбалари, соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан чиқарилган буйруқ ва қарорларни амалга оширилиши ва унинг тарихий аҳамияти <i>чалкаштиради</i> . Тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни тиббиёт институтлари, кафедраларини ташкил қилиниш кластерини <i>туза олмайди</i>
2	Кониқарсиз	Мавзуга юзаки ёндошади. Дарсни билмайди ёки тайёр эмас.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ № 14

ЎЗБЕКИСТОНДА ТИББИЁТНИНГ РИВОЖЛАНИШИГА УЛКАН ҲИССА ҚЎШГАН ОЛИМЛАР, УЛАРНИНГ ҲАЁТИ ВА ИЖОДИ

Машғулотнинг мақсади ва вазифалари:

Талабаларни мустақиллик даврида соғлиқни сақлаш соҳасидаги тарихий ўзгаришлар, тиббиётнинг ривожланишига улкан ҳисса қўшган олимлар, уларнинг ҳаёти ва ижодини тадбиқ этилиши, соғлиқни сақлашни ислоҳ қилишни тарихий аҳамияти билан таништириш

Машғулот якунида хар бир талаба билиши лозим:

- Ўзбекистонда мустақилликдан кейин тиббиёга оид қонун ва қарорларни амалиётга тадбиқ этишни аҳамияти
- Дори-дармон, фуқаролар соғлиқни сақлаш тўғрисида қонунларни чиқарилиши ва уни амалиётга тадбиқ этилиши
- Соғлиқни сақлашни ислоҳ қилиш тўғрисидаги фармонни туб моҳияти ва уни амалиётга тадбиқ этилиши
- Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан чиқарилган буйруқ ва қарорларни амалга оширилиши ва унинг тарихий аҳамияти

Хар бир талаба бажара олиши лозим:

- Тиббиёт тарихи фанининг аҳамиятини ўрганиб чиқиш.
- Илмий тиббиётга асос солган олимлар мактабларини аҳамиятини соғлиқни сақлаш тизимига тадбиқ эта билиш
- Тиббий-тарихий билимларни амалиётда тадбиқ этиш соҳалари ва йўналишларини билиш;

Вақти	Ўқув машғулотнинг шакли	Мазмуни	Материаллар
8.30- 8.50	Давоматни текшириш Ўтилган машғулотни такрорлаш	«Вазиятга доир топшириқ» усули	Файл «Лотос усули»
8.50- 9.15	Презентация Талабаларни мустақиллик даврида тиббиётнинг ривожланишига улкан ҳисса қўшган олимлар, уларнинг ҳаёти ва ижодини тадбиқ этилиши билан таништириш.	Талабаларни мустақиллик даврида соғлиқни сақлаш соҳасидаги тарихий ўзгаришлар, тиббиётнинг ривожланишига улкан ҳисса қўшган олимлар, уларнинг ҳаёти ва ижодини тадбиқ этилиши, соғлиқни сақлашни ислоҳ қилишни фаолиятларини ўрганиш	РР презентация (Мавзу: Ўзбекистонда тиббиётнинг ривожланишига улкан ҳисса қўшган олимлар, уларнинг ҳаёти ва ижоди билан таништириш) Манбалар; А.А.Қодиров Ўзбекистон тиббиёти тарихи дарслиги «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» нашриёти, Тошкент, 2005,

			175 б. Ф.Р.Бородулин П.Е.Забулодский, История медицины Москва, издательство «Медицина» 1988г 245 с
9.20- 9.40	Гурух асосида ёки индивидуал тартибда вазиятли масала ечиш	Берилган кўрсаткичларга асосланиб Ўзбекистонда мустақилликдан кейин тиббиётга тегишли қонуниятларни амалиётга тадбиқ этишни аҳамияти Бирламчи бўғим, фуқаролар соғлиқни сақлаш тўғрисида қонунларни чиқарилиши ва уни амалиётга тадбиқ этилиши, соғлиқни сақлашни ислоҳ қилиш тўғрисидаги фармонни туб моҳияти ва уни амалиётга тадбиқ этишни таҳлили	Файл «Вазиятли масалалар»
9.40 - 9.55	Амалий кўникма	Педагог талабаларга амалий кўникмаларини шакллантиришга вақт ажратади. Хар бир талаба мустақил равишда вазиятли кластер ечими таҳлил қилиши ва натижаларни хаққонийлигини баҳолашига ишонч ҳосил қилинг	
9.55- 10.05	Машғулотни яқунлаш	Ўтилган мавзунини ўзлаштириш ва мустаҳкамлаш. Хар бир талаба тиббиёт тарихи фани бўлимлари, вазифалари ва ривожланиш босқичлари, уларнинг даврларини «Аквариум» график органайзери шаклида тасвирлайди	

Амалий машғулотни баҳолаш мезонлари

Балл	Баҳо	Талабалар билим даражаси
5	Аъло	Талаба ижодий ёндоша олади. Талаба Ўзбекистонда мустақилликдан кейин тиббиёга оид қонун ва қарорларни амалиётга тадбиқ этишни аҳамияти дори-дармон, фуқаролар соғлиқни сақлаш тўғрисида қонунларни чиқарилиши ва уни амалиётга тадбиқ этилиши соғлиқни сақлашни ислоҳ қилиш тўғрисидаги фармонни тўб моҳияти ва уни амалиётга тадбиқ этилиши, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан чиқарилган буйруқ ва қарорларни амалга оширилиши ва унинг тарихий аҳамияти кластерини туза олади
4	Яхши	Тиббий тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши масалаларини яхши билади , Тиббий тарихи ва унинг босқичлари мисоллар тарикасида тушунтира олади. тиббиёт институтлари, хусусий клиника ва даволаш профилактик муассасалар, кафедраларини ташкил қилинишини тўлиқ тушунтириб беради. Тиббиётни касб сифатида шаклланишида мисоллар тарикасида тушунтиришда баъзи камчиликларга йўл қўяди . Мустақил равишда тиббиёт ривожланишидаги даврларни, Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан чиқарилган буйруқ ва қарорларни амалга оширилиши ва унинг тарихий аҳамияти кластерини тузишда хатоликлар қилади
3	Кониқарли	Юзаки билим даражасига эга. Тиббиёт тарихи ва унинг замонавий этапда ривожланиши масалаларини ўрта даражада билади , ўзига хос хусусияти, манбалари, соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан чиқарилган буйруқ ва қарорларни амалга оширилиши ва унинг тарихий аҳамияти чалкаштиради . Ушбу тиббиётни фан билан боғлаб ўрганган мисоллар тарикасида тушунтира олмайди . Тиббиёт ривожланишидаги даврларни, қисмларни тиббиёт институтлари, кафедраларини ташкил қилиниш кластерини туза олмайди
2	Кониқарсиз	Мавзуга юзаки ёндошади. Дарсни билмайди ёки тайёр эмас.

Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбаалари

Асосий адабиётлар

1. А.А.Қодиров “Тиббиёт тарихи”, Ибн Сино нашриёти-1993 йил, 272 бет.
2. А.А.Кадыров, История медицины Узбекистана, 1994 год, 253 стр.
3. А.А.Қодиров, Ўрта Осиёда тиббиётнинг пайдо бўлиши, 2001 йил, 52 бет.
4. А.А.Қодиров, Тиббиёт тарихи, «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» нашриёти, Тошкент, 2005 й. 175 бет.

Қўшимча адабиётлар

1. И.А.Заблудовский, Кузьмин и др. История медицины, из-во “Медицина” 1978г, 245 стр.
2. О.Д.Кузьмин «История медицины», из-во “Медицина” 1961, 155 стр.
3. Ш.Т.Искандарова, А.А.Жовлиев. «Тиббиёт тарихи» ўқув услубий қўлланма, Тошкент 2008, 76 бет.
4. Н.Ф.Расулова «Болаларга бахшида умр» ўқув услубий қўлланма. Тошкент 2005 й., 23 бет.
5. Ш.Т.Искандарова, А.А.Жовлиев. “Темур ва темурийлар даври тиббиёти”, Тошкент 2007 й., 31 бет.